

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉన్నత న్యాయస్థానము, హైదరాబాద్
గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి ఎం.జి.ప్రియదర్శిని

A.S.No.550/2019

తీర్పు తేదీ: 14.06.2024

బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, హైదరాబాద్, సికింద్రాబాద్ సర్వీస్ బ్రాంచ్, కాచిగూడ, హైదరాబాద్, దాని
మేనేజర్ ద్వారా ప్రాతినిధ్యం
వర్యెస్

శ్రీ. నంద నరసింహారావు మరియు మరొకరు

తీర్పు :

IX అదనపు సీనియర్ సివిల్ జడ్జి, L.B. నగర్, రంగారెడ్డి జిల్లా (ఇకపై 'ట్రయల్ కోర్టు'గా పిలువబడుతుంది) O.S.No.1275/2007 (ఇకపై 'ఆక్షేపిత తీర్పు'గా సూచించబడుతుంది)లో 25.06.2019 తేదీన ఇచ్చిన తీర్పు మరియు డిక్రీని బాధపడుతూ, ఆక్షేపిత తీర్పును పక్కన పెట్టడానికి వాది ప్రస్తుత అప్పీల్ కు ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు.

2. సౌలభ్యం కొరకు, ఇకపై ఆయా పక్షాలను ట్రయల్ కోర్టు ముందు పేర్కొన్న విధముగా వారిని ఇక్కడ అదే విధముగా ప్రస్తావిస్తాము.

3. అప్పీలుదారు ప్రస్తుత అప్పీల్ ను దాఖలు చేయవలసిన అవసరం ఉన్న ఈ కేసు యొక్క సంక్షిప్త వాస్తవాలు క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

a) రూ.5,37,753/-ల వసూలు చేయాలని కోరుతూ ప్రతివాది నెం. 1 మరియు 2 కు వ్యతిరేకంగా O.S.No.1275/2007 దాఖలు చేశారు. వాది యొక్క సంక్షిప్త వివరణలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

i) ప్రతివాది నెం.1, వాది యొక్క గురుపైగంజ్ బ్రాంచ్, ఉత్తరప్రదేశ్ లో బేరింగ్ నం.009494 కూడిన డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ ను 19.06.2006 తేదీనాడు తీసుకొని, అతని పేరు మీద ఉన్న DD ని, ప్రతివాది నెం.2 వద్ద తనపేరున ఉన్న సేవింగ్స్ బ్యాంక్ ఖాతా నెం.3009 ద్వారా రూ.4,75,560/-ల మొత్తానికి మార్చుకున్నాడు. 26.06.2006న ప్రతివాది నెం.2తో ముందస్తుగా రూపొందించిన పథకంలో, ప్రతివాది

నెం.1 సేవింగ్స్ బ్యాంక్ ఖాతా నెం.3009 తెరిచారు. RBI జారీ చేసిన నియమాలు మరియు నిబంధనలు/సూచనలను కూడా పాటించకుండానే ప్రతివాది నెం.2 ద్వారా ఖాతా తెరవడానికి అనుమతించబడింది. ప్రతివాది నం.1 యొక్క సంపూర్ణ యజమాని మరియు యజమాని యొక్క పూర్వాపరాలు ధృవీకరించబడలేదు మరియు దాని కస్టమర్లు/ప్రస్తుతం ఉన్న ఖాతాదారులలో ఒకరి పరిచయంతో ఖాతా సరళమైన పద్ధతిలో తెరవబడింది. ప్రతివాది నెం.1 యొక్క ఖాతా తెరిచే ఫారంపై సంతకం చేసిన ఖాతాదారుడు దరఖాస్తుదారునితో ఎలా పరిచయం కలిగి ఉన్నాడు మరియు నివాస చిరునామాను కూడా ప్రతివాది నెం.2 ద్వారా ధృవీకరించబడలేదు అనే దానిపై ఎటువంటి ప్రయత్నాలు జరిగినట్లు కనిపించడం లేదు. ప్రతివాది నెం.1 తన SB ఖాతాలో కల్పిత డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ను జమ చేశాడు మరియు ప్రతివాది నెం.2 దానిని డెవలప్మెంట్ క్రెడిట్ బ్యాంక్, ఎ.ఎస్.రావు నగర్ బ్రాంచ్ ద్వారా 29.06.2006న క్లియరెన్స్ కోసం సమర్పించారు. పేర్కొన్న డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ వాదిచే గౌరవించబడింది, ఎందుకంటే, దాని స్పష్టమైన కాలపరిమితి నిజమైనదని కనుగొనబడింది.

ii) ఖర్చు సూచనకు గురుపైగంజ్ బ్రాంచ్ స్పందించలేదు. బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా శాఖలు జారీ చేసిన చెక్కులు మరియు DDs సొమ్మును త్వరితగతిన క్లియరెన్స్ కోసం ఏర్పాటు చేసిన హైదరాబాద్ మరియు సికింద్రాబాద్లోని బ్యాంకు యొక్క అన్ని శాఖలకు కేంద్రీకృత క్లియరింగ్ హౌస్ గా ఉన్న ఈ బ్యాంకుకు ఈ విషయాన్ని సంబంధిత శాఖ దృష్టికి తీసుకెళ్లింది. గురుపైగంజ్ బ్రాంచ్ తమ శాఖ నుండి 30.08.2006 నాటి లేఖ ద్వారా పేర్కొన్న డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ వెలువడలేదని ఫిర్యాదికి సూచించింది, అది 04.09.2006న వాదికి అందింది. ఆ తర్వాత, వాది బ్యాంకు 06.09.2006 తేదీన నేరేడ్మెట్ పిఎస్ కి ఫిర్యాదు చేశారు. ఈ ఫిర్యాదు ఆధారంగా, నేరేడ్మెట్ పోలీసులు IPC సెక్షన్ 468, 467 మరియు 420 కింద FIR నెం.308/2006, 08.09.2006 తేదీన నమోదు చేశారు. విచారణ సమయంలో, ప్రతివాది నెం.1, ప్రతివాది నెం.2కి అందించిన చిరునామా నకిలీదని మరియు 2వ ప్రతివాది చాలా తక్కువ వ్యవధిలో ఖాతా నుండి మొత్తం నిధులను విత్ డ్రా చేసుకునేందుకు అనుమతించాడని వెల్లడైంది. నిందితుడిని అంటే ప్రతివాది నెం.1ని పట్టుకునేందుకు పోలీసులు ముమ్మరంగా ప్రయత్నాలు చేస్తున్నారు.

iii) వాది బ్యాంకు, ప్రతివాది నం.2 మరియు డెవలప్మెంట్ క్రెడిట్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్ కు 09.10.2006న ఒక నమోదిత నోటీసును జారీ చేసింది, అలాగే నకిలీ D.D ని, ప్రతివాది నం.1 ఎన్క్యాష్ చేయడానికి వీలు కల్పించడంలో వారి పక్షాన ఉన్న లోపాలను వారి దృష్టికి తీసుకువచ్చారు, దాని ఫలితంగా వాదికి అనవసరమైన నష్టం జరిగింది. మరియు DD మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లించాలని డిమాండ్

చేసింది. ప్రజెంట్ చేసిన బ్యాంక్ మరియు క్లియరింగ్ బ్యాంక్ రెండింటికీ ఈ నోటీసు అందింది. 11.10.2006 నాటి ప్రత్యుత్తరం ద్వారా ప్రతివాది No.2 బ్యాంక్ మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లించే బాధ్యతను తిరస్కరించింది మరియు ప్రతివాది No.1 ఖాతాను తెరిచేందుకు మరియు ఇన్స్టుమెంట్స్ డ్రా చేసుకోవడానికి అనుమతించడం ద్వారా తన చర్యను సమర్థించడానికి ప్రయత్నించింది, అతను కొత్త కస్టమర్ అనే వాస్తవాన్ని విస్మరించింది. ప్రతివాది నెం.2 వసూళ్ల బ్యాంకు అయినందున, ప్రతివాది నెం.1 ఖాతా తెరిచే విధానంలో తగిన శ్రద్ధ లేకుండా వ్యవహరించి, దానితో ఇన్స్టుమెంట్స్ సేకరించినంత వరకు, నెగోషియబుల్ ఇన్స్టుమెంట్స్ చట్టంలోని సెక్షన్ 131 కింద ఎలాంటి రక్షణ పొందరు. అతనికి లోపభూయిష్ట టైటిల్ తో ప్రతివాది నెం.2 నకిలీ పత్రాలను సేకరించారని మరియు ప్రతివాది నెం.2 నిధులతో వెళ్ళిపోవడానికి ప్రతివాది నెం.2 తగిన విధంగా వ్యవహరించారని, వాది చాలా చిత్తశుద్ధితో స్పష్టంగా వ్యవహరించారని, ప్రతివాది నెం.2 నిర్లక్ష్యంగా వ్యవహరించి, మొత్తం ఆదాయాన్ని ఉపసంహరించుకోవడానికి ప్రతివాది నెం.1 అనుమతించిన దృష్ట్యా, ప్రతివాది నెం.1, నష్టపడిన మొత్తము తో పాటుగా నమోదైన వడ్డీతో పాటుగా నష్టాన్ని పూర్తిగా కూడా అంతే బాధ్యత. అందుకు ప్రతివాది నెం.2 ఇండియన్ కాంట్రాక్ట్ చట్టంలోని సెక్షన్ 22 కింద కూడా రక్షణను క్లెయిమ్ చేయలేరు. అందుకే, ఈ దావా.

b) వాది అభ్యంతరాలకు సమాధానంగా, ప్రతివాది నెం.1ను ఏకపక్షముగా నిర్ణయించారు, అయితే, ప్రతివాది నెం.2(తప్పుగా defendant No. 1 గా చూపబడినది) లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలాన్ని దాఖలు చేశారు, వాటి సంక్షిప్త వివరణలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి::

i) వాది తన లోపాలను కప్పిపుచ్చడానికి మరియు చట్టాన్ని తప్పించుకునే దుర్మార్గపు ఉద్దేశ్యంతో 2వ ప్రతివాది యొక్క నిర్లక్ష్యాన్ని ఆపాదించడానికి ఎంచుకున్నారు మరియు ఈ ప్రతివాదిపై తప్పుగా దావా వేయడానికి ఎంచుకున్నారు. ప్రతివాది నెం.1 ఖాతా కంటే చాలా తక్కువ ఖాతాలను తెరవడంలో ప్రతివాది నెం.2 యొక్క నిర్లక్ష్యం లేదు. ప్రతివాది నెం.1 డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్స్ ను సమర్పించారు మరియు ఈ ప్రతివాది క్లియర్ కోసం డెవలప్ మెంట్ క్రెడిట్ బ్యాంక్, ఎఎస్ రావు నగర్ బ్రాంచ్ ద్వారా 29.06.2006న సమర్పణ కోసం పంపారు. డ్రాఫ్ట్ వాది బ్యాంక్ ద్వారా జారీ చేయబడింది మరియు దానిని ప్రతివాది నెం.1 ద్వారా సేకరణ కోసం ఈ ప్రతివాది బ్యాంక్ లో జమ చేశారు మరియు ఈ ప్రతివాది తన క్లియరింగ్ ఏజెంట్ ద్వారా అంటే డెవలప్ మెంట్ క్రెడిట్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్, ఎ.ఎస్.రావు నగర్ బ్రాంచ్ ద్వారా డ్రాఫ్ట్ యొక్క మొత్తాన్ని సాధారణ పద్ధతిలో సేకరించి, డబ్బు చెల్లింపుదారుల ఖాతాలో జమ చేయబడింది. ఈ ప్రతివాది, డ్రాఫ్ట్ సేకరణ కోసం నిర్దేశించిన బ్యాంకింగ్ విధానం మరియు మార్గదర్శకాలను అనుసరించి చిత్తశుద్ధితో

నిర్లక్ష్యం చేయకుండా వివేకంతో వ్యవహరించి, డ్రాఫ్ట్ను క్లియరింగ్లో సమర్పించారు. సాధారణ పద్ధతిలో క్లియరింగ్లో సమర్పించినప్పుడు, వాది బ్యాంక్ జారీ చేసిన డ్రాఫ్ట్, వాది బ్యాంక్ యొక్క గురుమైగంజ్ బ్రాంచ్ (ఉత్తర ప్రదేశ్) ద్వారా చెల్లించబడింది మరియు వచ్చిన మొత్తాన్ని ప్రతివాది నెం.1 ఖాతాకు జమ చేయబడింది. ఈ విధంగా, కేవలం బ్యాంకర్ ను మాత్రమే సేకరించే ఈ ప్రతివాది డ్రాఫ్ట్ లో పేర్కొన్న లోపాలు ఏవైనా ఉంటే వాటితో సంబంధం కలిగి ఉండదు మరియు వాదికి ఏవైనా వివాదాలను లేవనెత్తే హక్కు లేదు. డ్రాఫ్ట్ వాదికి బ్యాంకు స్వయంముగా జారీ చేయబడింది మరియు వాది బ్యాంకు శాఖ ద్వారా చెల్లించబడింది మరియు తద్వారా, వాది బ్యాంకుకు ఈ ప్రతివాదికి వ్యతిరేకంగా ఎటువంటి దావాను లేవనెత్తే హక్కు ఉండదు. చెల్లింపు చేయడానికి ముందు డ్రాఫ్ట్ యొక్క వాస్తవికతను లేదా ఇతరత్రా వాటిని ధృవీకరించడం మరియు సంతృప్తి పరచడం చెల్లింపు బ్యాంకర్ యొక్క బాధ్యత మరియు సేకరణ చట్టంలో మరియు వాస్తవాలపై డ్రాఫ్ట్ యొక్క వాస్తవికత లేదా ఇతరత్రా బాధ్యత వహించదు.

iii) ఈ ప్రతివాది, 09.10.2006న వాది బ్యాంక్ జారీ చేసిన నోటీసుకు, 11.10.2006న సవివరమైన సమాధానం ఇచ్చాడు, అయితే, వాది బాధ కలిగించేటట్లు దావాను దాఖలు చేశారు. ఈ ప్రతివాది బ్యాంక్పై చర్య తీసుకోవడానికి కారణం లేదు.

c) ఇరుపక్షాల వాదనల ఆధారంగా ట్రయల్ కోర్టు ఈ క్రింది అంశాలను మరియు అదనపు అంశాలను రూపొందించింది:

1. ప్రతివాదుల నుండి దావా మొత్తాన్ని వసూలు చేయడానికి వాదికి అర్హత ఉందా?
2. ఏ ఉపశమనానికి?

d) వాది, తన వాదనలకు మద్దతుగా, దాని సీనియర్ మేనేజర్ని PW1గా విచారించారు మరియు Exs.A1 నుండి A5 వరకు గుర్తు పెట్టాడు. మరోవైపు, ప్రతివాది నెం.2 తరపున, దాని చీఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్ను విచారించారు మరియు Exs.B1 నుండి B7 వరకు గుర్తించారు. రికార్డులో ఉన్న సాక్షులను పరిశీలించిన ట్రయల్ కోర్టు, రూ.5,37,753/- వసూలు కోసం ప్రతివాది నెం.1పై మాత్రమే దావా అనుమతించబడి మరియు ప్రతివాది నెం.2పై దావాను కొట్టివేయబడింది. ప్రతివాది నెం.2కి వ్యతిరేకంగా దావా కొట్టివేయడం ద్వారా బాధపడ్డ వాది, ప్రస్తుత అప్పీల్ దాఖలా చేసినారు.

4. ఇరుపక్షాల వాదనలు విని, అప్పీలుకు సంబంధించిన ఆధారాలతో సహా రికార్డును పరిశీలించారు.

5. వాది యొక్క ఫిర్యాదు ఏమిటంటే, ప్రతివాది నెం.1 వైట్ కాలర్ నేరస్తుడు, ముందస్తు గుర్తింపును ఆలస్యం చేయడానికి జాతీయ బ్యాంకుల అవుట్ స్టేషన్ శాఖల యొక్క దొంగిలించబడిన/నకిలీ మరియు కల్పిత అన్యాయాక్రమాలపై దావా వేయడం ద్వారా వారి ఖాతాదారుల యొక్క సొమ్మును మరియు బ్యాంకులను మోసం చేయడంలో పాల్గొంటాడు. ప్రతివాది నెం.1 ఈ పద్ధతిని అవలంబించి, దావా మొత్తాన్ని పిటిషనర్ బ్యాంకును మోసం చేశాడు. ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంకర్, అతను ప్రతివాది నెం.1 యొక్క చట్టవిరుద్ధ కార్యకలాపాన్ని సులభతరం చేసాడు మరియు ఖాతా తెరవడంలో మరియు వ్యక్తి మొత్తాన్ని డ్రా చేసుకోవడానికి అనుమతించడంలో నిర్లక్ష్యం కారణంగా వాదికి కలిగిన నష్టాన్ని పూర్ణంగా సమానంగా బాధ్యత వహిస్తాడు. మరోవైపు, ప్రతివాది నెం.1 పేరిట ఖాతా తెరవడంలో ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంకు నిర్లక్ష్యం లేదని, అందువల్ల దానిపై బాధ్యతను నిర్ణయించలేమని ప్రతివాది నెం.2 వాదించారు.

6. నిర్లక్ష్యం లేకుండా ప్రతివాది నెం.1 పేరిట ఖాతాను తెరిచినట్లు నిరూపించడానికి ప్రతివాది నెం.2పై భారం మోపడాన్ని ట్రయల్ కోర్టు గుర్తించడంలో విఫలమైందని, సంబంధిత సమయంలో శాఖలో పనిచేసిన వ్యక్తులను విచారించడం ద్వారా ఆ భారాన్ని నిర్వర్తించడంలో విఫలమైందని వాది యొక్క వాదన. ప్రస్తుతం బ్యాంకు ఇన్ ఛార్జిగా ఉన్న వ్యక్తిని ప్రతివాది నెం.2 విచారించాడని, ఖాతా తెరిచే సమయంలో జరిగిన వాస్తవాల గురించి తనకు ఎలాంటి వ్యక్తిగత పరిజ్ఞానం లేదని, దానివల్ల ఎలాంటి ప్రయోజనం లేదని పేర్కొన్నారని వాదించారు. రికార్డు నుండి చూసినట్లుగా, వాది కూడా దాని సీనియర్ మేనేజర్ ను PW1 గా పరిశీలించబడ్డాడు, అతను బ్రాంచ్ నిర్వహించే రికార్డుల ఆధారంగా కేసు యొక్క వాస్తవాల గురించి సాక్ష్యం ఇచ్చాడు, ఇది సంబంధిత కాలంలో వాది బ్యాంక్ శాఖలో పనిచేస్తున్న వ్యక్తి కాదని సూచిస్తుంది. అంతేకాక, PW1 జూన్, 2016 నుండి వాది బ్యాంకులో పనిచేస్తున్నట్లు అంగీకరించాడు, అయితే వివాదంలో ఉన్న సంఘటన 2006 సంవత్సరంలో అంటే PW1 బ్యాంకులో చేరిన తేదీకి పదేళ్ల ముందు జరిగింది. అంతేకాకుండా, వాది తన తరపున సాక్ష్యం చెప్పడానికి PW1 కు అధికారం ఇస్తూ ట్రయల్ కోర్టులో ఎటువంటి అనుమతిని కూడా దాఖలు చేయలేదు. సంబంధిత సమయంలో అధికారిక పదవుల్లో ఉన్న ఖచ్చితమైన వ్యక్తులను విచారించి కేసు వాస్తవాలను వెల్లడించడం ఎల్లప్పుడూ సాధ్యం కాదు. అంతేకాక, ఏదైనా నిర్దిష్ట వాస్తవానికి రుజువు చేయాల్సిన బాధ్యత ఆ వ్యక్తిపై ఉంటుంది, ఆ వాస్తవం యొక్క రుజువు ఏ నిర్దిష్ట వ్యక్తిపైనైనా ఉంటుందని ఏదైనా చట్టం ద్వారా అందించబడకపోతే, కోర్టు దాని ఉనికిని విశ్వసించాలని కోరుకుంటుంది. ప్రతివాది నెం.1, ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంకుకు వ్యతిరేకంగా పొదుపు బ్యాంకు ఖాతాను తెరవడానికి అనుమతించడంలో నిర్లక్ష్యంగా

వ్యవహారించారని వాది పేర్కొన్నప్పుడు లేదా ఆరోపించినప్పుడు, ప్రతివాది నెం.2 వైపు నిర్లక్ష్యం ఉందని నిరూపించే బాధ్యత వాదిపై ఉంటుంది. ఇండియన్ ఎవిడెన్స్ యాక్ట్ లోని సెక్షన్ 102 ప్రకారం దావా లేదా ప్రొసీడింగ్ లో రుజువు బాధ్యత ఇరువైపులా ఎలాంటి సాక్ష్యాధారాలు ఇవ్వకపోతే విఫలమయ్యే వ్యక్తిపై ఉంటుంది. *అనిల్ రిషి వర్మెన్ గురుబక్షి సింగ్*¹ కేసులో గౌరవనీయ సుప్రీం కోర్టు సాధారణంగా, ఈ అంశం యొక్క సానుకూలతను ధృవీకరించే పక్షంపై రుజువు భారం ఉంటుందని, సాక్ష్యాలను పరిశీలించిన తరువాత, ఏ పక్షం నుండి ఎటువంటి సాక్ష్యాధారాలను ప్రేరేపించకపోతే, ఎవరికి వ్యతిరేకంగా తీర్పు ఇవ్వబడుతుందనే ప్రశ్న తలెత్తే సమయంలో తీర్పు ఇవ్వబడుతుందని పేర్కొంది. ఈ కేసులో ఇరుపక్షాలు మౌఖిక, డాక్యుమెంటరీ సాక్ష్యాధారాలను సమర్పించి తమ తమ వైపుల భారాన్ని మోపాయి. ప్రారంభంలో ప్రతివాది నెం.2పై భారం మోపబడింది, అతను పిటిషనర్ బ్యాంకు వాదనను ఖండించడానికి మౌఖిక మరియు డాక్యుమెంటరీ సాక్ష్యాలను జోడించడం ద్వారా తన భారాన్ని నెరవేర్చాడు.

7. క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్ లో PW1 డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ లో సంబంధిత కార్యాలయం సంతకం మరియు అతని కోడ్ నెంబరు ఉన్నాయని అంగీకరించారు. ఉత్తరప్రదేశ్ లోని గురుషైగంజ్ బ్రాంచ్ ద్వారా DD జారీ చేయబడిందని మరియు సంతకాల పరిశీలన తర్వాత డిమాండ్ డ్రాఫ్టు గౌరవించామని ఆయన అంగీకరించాడు. తమ బ్యాంక్ లో డిమాండ్ డ్రాఫ్టును ఆమోదింపజేసిన చేసిన తర్వాత, మొత్తానికి ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంక్ కు మరియు ఆ తర్వాత ప్రతివాది నెం.1 ఖాతాకు జమ అవుతుందని PW1 అంగీకరించింది. బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, గురుషైగంజ్ బ్రాంచ్ డిడి మిస్సింగ్ గురించి ఎప్పుడూ ఫిర్యాదు చేయలేదని PW1 పేర్కొంది. డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ పై సంతకాలను ధృవీకరించిన తర్వాత మరియు వాది బ్యాంకులో డిమాండ్ డ్రాఫ్టును ఆమోదించిన తర్వాత, ఆ మొత్తాన్ని ప్రతివాది నెం.1 ఖాతాకు జమ చేసినట్లు PW1 యొక్క ఈ అడ్మిషన్లు స్పష్టం చేస్తున్నాయి. ప్రతివాది నెం.2 తమ బ్యాంకులో ఖాతా తెరవడానికి ప్రతివాది నెం.1 చేసిన చర్యలు నిర్లక్ష్యానికి సమానమన్న వాది యొక్క వాదన, నిర్లక్ష్యానికి సమానం అయితే, వాది బ్యాంకు మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ లోని గురుషైగంజ్ బ్రాంచ్ యొక్క డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ జారీలో చేసిన చర్యలు నకిలీ మరియు కల్పితమని ఆరోపించబడిన డ్రాఫ్ట్ మరియు ఆమోదించడం కూడా పూర్తిగా నిర్లక్ష్యంగా పరిగణించబడుతుంది.

¹ 2006) 5 SCC 558

8. ప్రతివాది నెం.1కి వ్యతిరేకంగా Ex.A1 కింద వాది బ్యాంక్ ఫిర్యాదు చేసినప్పటికీ, బాగా తెలిసిన కారణాల వల్ల ప్రతివాది నెం.2పై ఎటువంటి ఫిర్యాదు చేయలేదు. బహుశా, ప్రతివాది నెం.2 నుండి డబ్బును వసూలు చేయాలనే ఉద్దేశ్యంతో మాత్రమే వాది బ్యాంకు ప్రతివాది నెం.2 పై క్రిమినల్ చర్యను ప్రారంభించినందుకు, ప్రతివాది నెం.2 పై ఫిర్యాదు చేయకుండా సివిల్ కేసు దాఖలు చేసింది. ఒకవేళ ప్రతివాది నెం.2 నిర్లక్ష్యానికి దారితీసిన దురుద్దేశం ఏదైనా ఉంటే, ఖచ్చితంగా, ప్రతివాది నెం.1తో పాటు ప్రతివాది నెం.2పై కూడా వాది బ్యాంకు ఫిర్యాదు చేసి ఉండాలి.

9. ప్రతివాది నెం.1 యొక్క సరైన చిరునామా మరియు ఇతర వివరాలను నిర్ధారించడంలో ప్రతివాది నెం.2 విఫలమయ్యాడనేది పిటిషనర్ యొక్క నిర్దిష్ట వాదన. ఏదేమైనా, 2006 సంవత్సరంలో SB ఖాతా తెరవడానికి పరిచయ పత్రం సరిపోతుందని PW1 అంగీకరించింది, అయితే, 2006 సంవత్సరంలో ఆధార్ కార్డు, పాస్ కార్డ్ వంటి KYC (నో యువర్ కస్టమర్) అవసరం లేదు. 2006 సంవత్సరంలో వాది బ్యాంకులో ప్రతివాది నెం.1 ఖాతాను తెరిచారు. అందువల్ల, ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంకు ఖాతా తెరవడానికి ముందు పరిచయ పత్రం మినహా ఖాతాదారుడి వివరాలను తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం లేదు. .

10. DW1ను పరిశీలించడం ద్వారా మరియు Exs.B1 నుంచి B7 రూపంలో పత్రాల సాక్ష్యాలను జోడించడం ద్వారా ప్రతివాది నెం.2 యొక్క భారాన్ని ప్రతివాది నెం.2 ద్వారా నిర్వర్తించబడింది. ప్రతివాది నెం.2కు Ex.B.1 అనగా, ఈ కేసులో సాక్ష్యం చెప్పడానికి DW 1కు అధికారం ఇచ్చే బోర్డు తీర్మానాన్ని గుర్తించబడింది. Ex.B2 అనేది ప్రతివాది నెం.1 యొక్క ఖాతా తెరిచే దరఖాస్తు ఫారం. Ex.B3 అనేది ప్రతివాది నెం.1 యొక్క డ్రెవింగ్ లైసెన్స్. Ex.B6 అనేది నేరెడ్జింట్ పోలీస్ స్టేషన్ స్టేషన్ హౌస్ ఆఫీసర్ ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంకుకు వారి బ్యాంకు నుండి నగదు మార్పిడి ఉపయోగించే అసలు బ్యాంక్ ఖాతా తెరిచే దరఖాస్తు ఫారాలు, అసలు చెక్కులను సమర్పించమని పంపిన లేఖ. Ex.B7 అనేది ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంక్ Ex.B6కి ఇచ్చిన సమాధానం. అందువల్ల, ప్రతివాది నెం.1 తమ బ్యాంకులో పొదుపు బ్యాంకు ఖాతాను తెరవడానికి అనుమతించడంలో, ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంకు నిర్లక్ష్యాన్ని ప్రదర్శించిందని నిరూపించడానికి వాదిపై భారం పడుతుంది. ప్రతివాది నెం.2 RBI జారీ చేసిన నియమనిబంధనలు/సూచనలను పాటించలేదని పేర్కొనడం మినహా, RBI జారీ చేసిన ఏ మార్గదర్శకాలు/సూచనలను ప్రతివాది నెం.2 పాటించలేదో వాది వివరించలేదు.

11. ప్రతివాది నెం.2 తరపు న్యాయవాది సరిగ్గా సూచించినట్లుగా, డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ ను వాది బ్యాంకు జారీ చేసింది మరియు ముసాయిదాను వాది బ్యాంక్ శాఖ ద్వారా క్లియర్ చేయబడింది. ఖాతా తెరిచే దరఖాస్తు ఫారంలో ప్రతివాది నెం.1 నకిలీ చిరునామా చూపించినంత మాత్రాన, ప్రతివాది నెం.2 తప్పును కనుగొనలేదు. ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంకులో ఖాతా నెంబరు 2443 కలిగి ఉన్న పరిచయదారుడు, ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంకుకు ప్రతివాది నెం.1ను పరిచయం చేశాడని ఆరోపించడం, ప్రతివాది నెం.1 లేదా ప్రతివాది నెం.2తో చేతులు కలపడం వాది బ్యాంకు విషయంలో కాదు.

12. యూనియన్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సె బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా² నిర్ణయాన్ని విస్మరించి, ప్రతివాది నెం.2 యొక్క నిర్లక్ష్యానికి ఫిర్యాది బాధ్యత వహించాలని ట్రయల్ కోర్టు విచిత్రంగా పేర్కొంది, దీనిలో మద్రాసు హైకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా వ్యాఖ్యానించింది:

"21. అప్పీలుదారు తరపు న్యాయవాది వాదించడానికి చేసిన ప్రయత్నం ఏమిటంటే, ఆ మొత్తాన్ని పొరపాటున చెల్లించినదిగా పరిగణించాలని కోరినందున, ఒప్పంద చట్టంలోని సెక్షన్ 72 ప్రకారం మాత్రమే క్లెయిమ్ను పరిష్కరించాల్సి ఉంటుందనడంలో అర్థం లేదు. వాది మరియు ప్రతివాది ఇద్దరూ బ్యాంకింగ్ సంస్థలు. ప్రతివాది-బ్యాంకు సహేతుకమైన శ్రద్ధ మరియు జాగ్రత్తతో వ్యవహరించలేదని మరియు సెక్షన్ 131 యొక్క నిబంధనలను ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించనప్పటికీ, ఖాతాను తెరవడంలో మరియు దావా క్లెయిమ్ యొక్క బాధ్యత మరియు బాధ్యతను ప్రతివాదిపై నిర్ధారించడానికి ప్రయత్నించడంలో శ్రద్ధ మరియు జాగ్రత్త లేకపోవడం గురించి వాదులు ఫిర్యాదు చేశారని వాది-బ్యాంకు యొక్క ఫిర్యాదును పరిశీలించడానికి వెళుతుంది, మరియు బ్యాంకర్ ఆశించినంత జాగ్రత్తలు తీసుకున్నామని రాతపూర్వక వాంగ్మూలములో తీసుకున్న డిఫెన్స్ కూడా వారి బాధ్యతను ఏదో ఒక చట్టం ఆధారంగా కాకుండా, ఏ విధంగానైనా చట్టంలో పొందుపరిచిన నిబంధనలకు అనుగుణంగా నిర్ధారించాల్సి ఉంటుందని చూపిస్తుంది. అప్పీలు దాఖలు చేసిన కారణాలు మరియు అప్పీలుదారు బ్యాంకు రూపొందించిన చట్టం యొక్క ప్రశ్న కూడా సెక్షన్ 131 మరియు 131 Aలను

² AIR 1997 Madras 23

సూచిస్తుంది. నెగోషియేట్ ఇన్ స్ట్రుమెంట్స్ యాక్ట్ యొక్క నిబంధనలు కేసుకు వర్తిస్తాయనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు, ఎందుకంటే చేతిలో ఉన్న కేసు నిజంగా ఒక నెగోషియేట్ ఇన్ స్ట్రుమెంట్ యొక్క నిర్వహణకు సంబంధించినది మరియు అందువల్ల వాది-బ్యాంకు అటువంటి పిటిషన్ ను స్వీకరించడం ద్వారా లేదా వారు ఆ మొత్తం యొక్క లబ్ధిదారులు కాదని వాదించడం ద్వారా తన బాధ్యతను తప్పించుకోలేరు లేదా ఆ మొత్తం ఇంకా వారి వద్ద లేదు. వాస్తవానికి, ప్రతివాది-బ్యాంకు అవసరమైన జాగ్రత్తలు, బాధ్యత తీసుకోలేదని, మరోవైపు ఖాతా తెరవడంలో నిర్లక్ష్యంగా వ్యవహరించారని, డ్రాఫ్ట్ ను గ్రహించి వాది-బ్యాంకు తన డబ్బును తీసుకునేలా చేయడం ప్రధాన బాధ్యతగా ఉందని కోర్టు గుర్తించిన తర్వాత, వారు స్వయంగా లబ్ధిదారులు కాదని లేదా వాది-బ్యాంక్ యొక్క డబ్బు ఇప్పటికీ ప్రతివాది-బ్యాంకు వద్ద లేదు అనే వాదనకు చట్టంలో సమాధానం లేదు.”

13. ఈ కేసులో, పైన చెప్పినట్లుగా, ప్రతివాది నెం.1 తన బ్యాంకులో సేవింగ్స్ బ్యాంక్ ఖాతాను తెరవడానికి అనుమతించడంలో ప్రతివాది నెం.2 యొక్క చర్యలు నిర్లక్ష్యానికి సమానమని ట్రయల్ కోర్టు ముందు నిరూపించడంలో పిటిషనర్ విఫలమయ్యాడు. అంతేకాకుండా, ప్రతివాది నెం.1ను సేవింగ్స్ బ్యాంక్ ఖాతా తెరవడానికి అనుమతించడంలో ప్రతివాది నెం.2 వైపు నుండి ఎటువంటి నిర్లక్ష్యం లేదని ప్రతివాది నెం.2 విజయవంతంగా నిరూపించగలిగాడు. ప్రతివాది నెం.2 యొక్క నిర్లక్ష్యం కారణంగా, (వాది బ్యాంకు విషయంలో కాదు), ప్రతివాది నెం.1 డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ కింద మొత్తాన్ని ఉపసంహరించుకోగలిగాడని. డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ ను జారీ చేయడంలో లేదా డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ ను ఆమోదించడంలో వాది బ్యాంకు లేదా దాని ఉత్తర ప్రదేశ్ శాఖ తగిన శ్రద్ధ వహించి ఉంటే, డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ కింద పొందబడిన మొత్తాన్ని ప్రతివాది నెం.1 ఉపసంహరించుకునే సందర్భం ఉండేది కాదని గమనించడం సముచితం. Ex-A3 అంటే వాది బ్యాంకు ఇచ్చిన ఫిర్యాదును బట్టి చూస్తే, ఫిర్యాదుదారు బ్యాంకు ఆరోపించినట్లుగా ఫిర్యాదులో ప్రతివాది నెం.2 నిర్లక్ష్యం గురించి ఎటువంటి వివరణలు లేవు. వాస్తవానికి, ప్రతివాది నెం.1 మరియు శ్రీ జి.వి.రెడ్డి మోసపూరిత డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ లను జమ చేయడం ద్వారా తమ బ్యాంకును మోసం చేశారని Ex.A.3 లో స్పష్టంగా పేర్కొనబడింది. .

14. అందువల్ల, పిటిషనర్ బ్యాంకు తరపున సేకరించిన సాక్ష్యాలు, ముఖ్యంగా, పిడబ్ల్యు 1 యొక్క సాక్ష్యం స్థిరంగా మరియు సహేతుకంగా లేనప్పుడు, ప్రతివాది నెం.2 బ్యాంకు యొక్క చర్యలు నిర్లక్ష్యానికి సమానమని భావించడానికి సరిపోదు. ట్రయల్ కోర్టు ఈ దావాను పూర్తిగా తోసిపుచ్చడం వాది బ్యాంకు విషయంలో కాదు. ట్రయల్ కోర్టు ప్రతివాది నెం.2 వ్యతిరేకముగా వాది బ్యాంకు వాదనను సరిగ్గా తోసిపుచ్చింది మరియు అతని మోసపూరిత చర్యల కింద లబ్ధిదారుడైన ప్రతివాది నెం.1 వరకు మాత్రమే దావాను తీర్చునిచ్చింది. ప్రతివాది నెం.2 యొక్క నిర్లక్ష్యం కారణంగా, చట్టవిరుద్ధమైన పద్ధతులను అవలంబించడం ద్వారా డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ కింద మొత్తాన్ని ఉపసంహరించుకునే తన దుశ్చర్యలలో ప్రతివాది నెం.1 విజయం సాధించగలిగాడని నిర్ధారించడానికి, వాది బ్యాంకు స్పష్టమైన ఆధారాలను చూపించడంలో విఫలమైంది.

15. పై వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితుల దృష్ట్యా, ఈ కోర్టు ఈ ఉత్తర్వులను కొట్టివేయాలని చేసిన అప్పీలులో ఎటువంటి అర్హతలు కనిపించడం లేదు మరియు వాస్తవానికి, ట్రయల్ కోర్టు అన్ని అంశాలను విస్తృతంగా చర్చించి సరైన నిర్ణయానికి వచ్చింది. అందువల్ల, ట్రయల్ కోర్టు ఇచ్చిన హేతుబద్ధమైన తీర్పులో జోక్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం లేదని, తద్వారా, అప్పీలుకు అర్హతలు లేవని, కొట్టివేయబడాల్సిన అవసరం ఉందని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది.

16. ఫలితంగా, ఈ అప్పీల్ కొట్టివేయబడింది. ఖర్చులకు సంబంధించి ఎటువంటి ఉత్తర్వు ఉండదు.

దీనికి కొనసాగింపుగా, పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర దరఖాస్తులు, ఏవైనా ఉంటే, అవి ముగించివేయబడతాయి.

ఫలితంగా, ఈ అప్పీల్ కొట్టివేయబడింది

★★★